

USTAWA O OCHRONIE PRZYRODY

Główny akt prawny „określający cele, zasady i formy ochrony przyrody żywej i nieożywionej oraz krajobrazu” (art. 1) uchwalony 16 kwietnia 2004.

Ustawa definiuje ochronę przyrody jako zachowywanie przyrody, zrównoważone użytkowanie i odnawianie jej, przy czym przyjmuje, że na przyrodę składają się: dziko występująca flora i fauna, flora i fauna objęta ochroną gatunkową, zwierzęta wędrowne, siedliska przyrodnicze, siedliska rzadkich gatunków zagrożonych wyginięciem, zieleń w miastach i wsiach, zadrzewienia, a także krajobraz.

Celem ochrony tak rozumianej przyrody jest utrzymanie procesów i stabilności ekosystemów, zachowanie bioróżnorodności, dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków flory i fauny oraz ich siedlisk, utrzymywanie lub przywracanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz pozostałych składników przyrody, kształtowanie właściwych postaw obywateli wobec przyrody przez działania edukacyjne i promocyjne. Ochroną przyrody jest także ochrona zieleni miejskiej i wiejskiej, zadrzewień oraz walorów krajobrazowych.

Jako formy ochrony przyrody ustawa wyróżnia m.in.: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Ustawa definiuje także ochronę krajobrazową („zachowanie cech charakterystycznych danego krajobrazu”) oraz szczególnie istotne elementy krajobrazu: oś widokową („wyobrażalna prosta kierująca wzrok na charakterystyczne elementy zagospodarowania terenu lub terenów”), przedpole ekspozycji („rozległe poziome płaszczyzny, w szczególności zbiorniki wodne, zbocza lub płaskie dna dolin, umożliwiające ekspozycję panoram”), punkt widokowy („miejsce lub punkt topograficznie wyniesiony w terenie, z którego układ wizualny obszaru widzenia dla obserwatora jest szeroki i daleki”). Definiuje także walory krajobrazowe, którymi są „wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne, estetyczno-widokowe obszaru oraz związane z nimi rzeźbę terenu, twory i składniki przyrody oraz elementy cywilizacyjne, ukształtowane przez siły przyrody lub działalność człowieka”. Za rodzaj krajobrazu ustawa uznaje także środowisko naturalne („krajobraz wraz z tworami przyrody nieożywionej oraz naturalnymi i przekształconymi siedliskami przyrodniczymi z występującymi na nich roślinami, zwierzętami i grzybami”).

[M.S.]

Literatura:

Ustawa o ochronie przyrody z dn. 16 kwietnia 2004 r.

Bar, Magdalena, Bukowski, Zbigniew, Jendrośka, Jerzy. *Leksykon prawa ochrony środowiska*.

Warszawa: Kluwers, 2012.

McLean-Ciechanowicz, Janina. *Prawo i polityka ochrony środowiska*. Warszawa: Kluwers, 2010.

Pchałek, Marcin, Rakoczy, Bartosz. *Wybrane problemy prawa ochrony środowiska*. Warszawa: Kluwers, 2010.

